

EBH/579/2013

Év

2013

Védett tulajdonság:

Nem

Diszkrimináció területe

Szolgáltatás

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést megállapító döntés

Kérelmező panaszában előadta, hogy a kérelemben megjelölt napon, röviddel 23 óra után a kérelemben megnevezett szórakozóhelyre férfiként 300 Ft-os belépőjegy ellenében léphetett csak be, ugyanakkor nők számára ugyanebben az időpontban a belépés ingyenes volt. Kérelmező kérelméhez csatolta a szórakozóhely hirdetését a 22:00 és 06:00 óra közötti rendezvényről, amely azt a közleményt is tartalmazta, hogy „Lányoknak éjfélig ingyenes!”, valamint a belépőjegy kifizetéséről kiállított nyugtát. Kérelmező álláspontja szerint a szórakozóhelyen a beléptetés során őt a nőkhöz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesítették, neme miatt hátrányos megkülönböztetést szenvedett el.

A hatóság a bepanaszolt szórakozóhely üzemeltetőjét eljárás alá vonta. Az eljárás alá vont védekezésében nem vitatta, hogy a kérelmező által megjelölt időpontban a nők fizetés nélkül léphettek be a szórakozóhelyre, azonban álláspontja szerint ez az „időszakos kedvezmény” nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek.

Eljárás alá vont a kérelmező által sérelmezett intézkedését egyrészt azzal indokolta, hogy a nőkkel szemben pozitív diszkriminációt, azaz előnyben részesítést alkalmazott, melynek alapja a nemi szerepek közötti különbözőség; a nőket sok hátrányos megkülönböztetés éri a férfiakkal szemben, így pl. közismerten kisebb munkateljesítményük elismertsége. Eljárás alá vont ugyanakkor arra is hivatkozott, hogy léteznek társadalmi normák, elvárások, mint például az, hogy a nőket a férfiak előre engedik az ajtóban, kabátjukat lesegítik, szórakozóhelyen a férfitársat fizeti ki a nő belépőjegyét, fogyasztását. Eljárás alá vont ilyen gesztust gyakorol, amikor tulajdonképpen ő állja a nők belépőjegyének árát, továbbá a „szórakozóhelyet közösen meglátogatni kívánó párok közös költségvetését tehermentesíti”.

Eljárás alá vont másodsorban kifejtette, hogy intézkedésének oka abban keresendő, hogy a férfiak szívesebben és többet látogatják a szórakozóhelyeket, mint a nők, akik ritkábban mozdulnak ki bulizni, és ezért a szórakozóhelyek többsége a nőket kedvezményekkel próbálja bevonni. Ennek az a célja, hogy biztosítsák az egészséges egyensúlyt a férfi- és nővendégek között, „ami általában egy vendéglátó egység hosszú távú működésének elemi feltétele”. Álláspontja szerint könnyen belátható, hogy több hölglátogató több férfilátogatót generál és viszont, eljárás alá vont pedig nyereségorientált gazdasági vállalkozás, abban érdekelt, hogy minél több fogyasztója legyen. Összességében továbbá heti bontásban nem azok a napok és rendezvények dominálnak, ahol a nők kedvezményt kapnak, eljárás alá vont rendezvényeinek egy részét mindkét nem tagjai ingyen látogathatják, míg másokon férfiaknak és nőknek egyaránt fizetniük kell. A férfiak így nincsenek elzárva a szórakozóhely látogatásától, velük szemben eljárás alá vont semmiféle szankciót nem alkalmaz, intézkedése kereskedelem-politikai kedvezmény, melynek célja a nők vonzása.

A hatóság megállapította, hogy a kérelem alapos.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) 8. § a) pontja alapján közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ha valaki, vagy valamely csoport neme miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

Az Ebktv. 7. § (2) bekezdése alapján, ha e törvény másképpen nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat (a továbbiakban együtt: rendelkezés) nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, amely a) a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos, b) amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

Az Ebktv. 5. § b) pontja alapján az egyenlő bánásmód követelményét köteles megtartani, aki az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben szolgáltatást nyújt vagy árut forgalmaz.

Az Ebktv. 19. § (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítetnie, hogy hátrány érte, és hogy a jogsértéskor – ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely (ún. védett) tulajdonsággal.

Az Ebktv. 19.§ (2) bekezdése szerint az eljárás alá vontat terheli annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

Az Ebktv. 11. § *(előnyben részesítés)* értelmében: (1) nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, *ha az a) törvényen vagy törvényi felhatalmazás alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól, vagy b) a párt ügyintéző és képviselői szervének megválasztása, valamint a pártnak a választási eljárásról szóló törvényben meghatározott választásokon történő jelöltállításának során a párt alapszabályában meghatározott módon érvényesül.* (2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés nem sérthet alapvető jogot, nem biztosíthat feltétlen előnyt, és nem zárhatja ki az egyéni szempontok mérlegelését.

A hatóság megállapította, hogy eljárás alá vont rendszeresen szervezett olyan rendezvényeket, amelyeken a nőknek időbeli korláttal vagy anélkül ingyenes volt a belépés. Eljárás alá vont tehát – bár rendezvényei többségén nem tett különbséget nők és férfiak között a belépés feltételei tekintetében –, a nők számára rendszeresen, gyakorlatként biztosított ingyenes belépést úgy, hogy ugyanekkor a férfiaknak belépőjegyet kell váltaniuk.

A hatóság úgy ítélte meg, hogy az eljárás alá vont által hivatkozott, az illem és a szokás körébe tartozó szabályok, valamint nemi sztereotípiák figyelembevétele, illetve fenntartásának elősegítése a szolgáltatás nyújtása körében, nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetést ésszerűen nem indokolhat.

A szolgáltatás működőképességéhez, nyereségességéhez fűződő gazdasági érdek a hatóság álláspontja szerint akkor szolgálhat az egyébként diszkriminatív intézkedés kimentéséül, ha a szolgáltatás nyújtója bizonyítja, hogy a szolgáltatás jellegéből kifolyólag az intézkedés nélkül forgalma, illetve bevétele olyan mértékben csökkenne, hogy az gazdaságilag ellehetetlenítené. Eljárás alá vont intézkedésének indokaként a „nemek egyensúlyára” mint a szórakozóhely hosszú távú működtetésének, nyereségességének „elemi feltételére” hivatkozott. Szolgáltatásáról azonban nem volt megállapítható, hogy a nemek meghatározott aránya lenne szükséges az igénybevételéhez, és hogy amennyiben ezt az arányt nem sikerül elérni, a szolgáltatásban nem részesülhet minden vendég. Arra vonatkozóan, hogy a nők ritkábban látogatják a szórakozóhelyet, mint a férfiak, eljárás alá vont nem szolgáltat bizonyítékokkal, mint ahogy arra sem, hogy az említett egyensúly kialakulásához a nők ingyenes belépésének – a gyakorlata szerinti –, rendszeres biztosítása szükséges. A szórakozóhely vegyes beléptetési gyakorlata alapján továbbá nem lehetett arra következtetni, hogy eljárás alá vontnak azon rendezvényein, amelyek mindenki számára belépődíj ellenében látogathatók, a nők – más rendezvényeken biztosított – ingyenes belépése következtében sikerül elérni a nemek megkívánt arányát. Eljárás alá vont nem támasztotta alá azt a kijelentését sem, hogy a nők ingyenes beléptetése által nagyobb bevételt érne el. Önmagában egyébiránt az a cél, hogy a fogyasztók száma, illetve a bevétel növekedjen, a hatóság álláspontja szerint nem igazolhatja az ezen célhoz önkényesen igazított diszkriminatív gyakorlat összeegyeztethetőségét az egyenlő bánásmód követelményével.

A hatóság továbbá megállapította, hogy az eljárás alá vont által előadott, a nőket érintő hátrányokra hivatkozással általánosságban nem igazolható minden olyan intézkedés, amely a nőket a férfiakhoz képest kedvezőbb helyzetbe hozza. Az előnyben részesítés feltételeit az Ebktv. 11. §-a részletezi, ezeknek a feltételeknek pedig eljárás alá vont gyakorlata nem felelt meg.

Eljárás alá vont tehát nem bizonyította, hogy a nők belépődíjának rendszeresen alkalmazott elengedése szükséges a nemek egyensúlyának kialakulásához, amely nélkül a szórakozóhely működtetése nem lenne nyereséges, hosszú távon ellehetetlenülne. Az általa előadott érvelésnek és beléptetési gyakorlatának összevetése sem támasztja alá egyértelműen álláspontját, továbbá az sem állapítható meg, hogy előnyben részesítést alkalmazott volna. Mindezek alapján **a hatóság megállapította, hogy eljárás alá vont az általa alkalmazott gyakorlatot kimenteni nem tudta, ezért az sérti az egyenlő bánásmód követelményét.**

A hatóság az eljárás alá vontnak megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását.

A hatóság hangsúlyozta, hogy eljárás alá vont szabadon dönt arról, hogy szed-e belépődíjat vagy a szórakozóhelyre történő belépést nem teszi fizetéstől függővé, az így kialakítandó beléptetési gyakorlatnak azonban nemektől függetlenül egységesnek kell lennie. Ugyanakkor a hatóság döntése nem zárja ki teljesen a valamelyik nem számára nyújtott eseti kedvezményt, ha azt nem gyakorlatként, rendszeres jelleggel, hanem alkalmanként, pl. az egyik vagy másik nemet érintő valamely ünnephez vagy eseményhez kötődően alkalmazzák.

A 2013. december 4-i határozat 2014. január 15-én vált jogerőssé.

A hatóság 2013-ban hozott, nagy médiavisszhangot kiváltott határozatával kapcsolatosan a kérdést az Alkotmánybíróság is vizsgálta, és 2016. január 12-i döntésében (3001/2016. (I. 15.) AB határozat) elutasította a hatóság által elmarasztalt szórakozóhely alkotmányjogi panaszát. Az Alkotmánybíróság határozata nyomán immár nem férhet kétség ahhoz, hogy a hatóság és a döntését felülvizsgáló bíróság helyesen értelmezte a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, és állapította meg, hogy az ugyanazon szórakozóhelyre belépni kívánó férfiak és nők összehasonlítható helyzetben vannak, továbbá azt, hogy amennyiben az egyik nem – jelen esetben a nők – számára kedvezőbbek a belépési feltételek, az a másik nem – férfiak – szempontjából hátrány. Nem szükséges tehát a hátrány megállapításához az, hogy a nők a férfiak rovására részesüljenek kedvezményben, a hátrány maga az eltérő bánásmód.

Az Alkotmánybíróság határozata abban a tekintetben is mérföldkő, hogy kimondta: valamely gazdasági tevékenység folytatása nem adhat felhatalmazást a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megszegésére, a káros nemi sztereotípiák megerősítésére. Az Alkotmánybíróság határozata megtalálható a testület honlapján:

<http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/6E047FA5A8735CBFC1257D90005DFB07?OpenD>